

بررسی دلایل ائتلاف‌سازی عربستان در دریای سرخ و خلیج عدن پس از حوادث عراق

تکاپوی امنیتی ریاض

شیراز گلزاری

با اتمام سه روز عزای عمومی در ایران به مناسبت ترور سپهبد قاسم سلیمانی، محوریت اخبار و تحولات آرام آرام وارد فاز تازه‌ای می‌شود. گویا تمام رسانه‌های جهان منتظر این بودند تا در وهله اول پیام مردم ایران طی این سه روز را به دنیا مخابره کنند و پس از آن به مابقی اخبار بپردازند؛ چراکه اقدام ایالات متحده در فرودگاه بغداد تا حدی از حیث منطقه‌ای و فرماندهی تبعات امنیتی و سیاسی مهم در بطن خود داشت که حتی بسیاری از چهره‌ها و نهادهای بین‌المللی اظهار نظری در تند و زنده خود را به زمانی دیگر موکول کردند. تنها اشتباهی که در این میان همچنان دست به اظهار نظر و سنجایی علیه ایران زدند، «دونالد ترامپ و مایک پمپئو»، رئیس‌جمهوری و وزیر خارجه ایالات متحده بودند. لفاظی آنها تا به امروز هم ادامه دارد و به دنیا نشان دادند به‌رغم آنکه شعار تامین منافع ایالات متحده را دنبال می‌کنند، دقیقاً خلاف منافعشان دست به اقدامی زده‌اند که حالا نمی‌توانند پاسخ آن را برای خود همض کنند.

در این میان اما سکویتی غریب و کاملاً مشخص در کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس حاکم است. سعودی‌ها در همان ابتدا که خبر ترور سپهبد سلیمانی را از طریق منابع اطلاعاتی و رسانه‌ای خود شنیدند، فوراً در دو نوبت با بغداد تماس گرفتند. در نوبت اول محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان سعودی با عادل عبدالمهدی، نخست‌وزیر عراق تماس گرفت و در وهله دوم شاهد تماس پادشاه عربستان با برهم صالح، رئیس‌جمهوری عراق بودیم. بنا بر اساس داده‌های رسانه‌ای، در هر دو تماس مراتب نگرانی ریاض به‌سمت و نظر بغداد رسیده و حتی برخی از منابع خبری آمریکا اعلام کردند که سعودی‌ها در مورد پاسخ ایران به ایالات متحده بسیار نگران هستند. این نگرانی فقط برای عربستان نبود؛ عمان هم پس از بالا گرفتن تنش میان واشنگتن و تهران نتوانست آرام بنشیند و هیئتی را برای رایزنی و گفت‌وگو درباره پیامد ترور سپهبد سلیمانی به تهران فرستاد؛ اما هنوز عرق این هیئت خشک نشده بود که به آنها گفته شد، تهران را ترک کنند! چراکه بحث تنها مربوط به ترور یک مهره نظامی نیست؛ بلکه بحث بر سر امنیت ملی کشور است. در این میان برای آنکه بفهمیم چرا کشورهای حاشیه خلیج فارس تا این حد به تکاپو افتاده‌اند،

کافی است فقط نگاهی به آمار و ارقام و تعداد نظامیان آمریکا در این کشورها بیندازیم. بر اساس آنچه که در روز پیش توسط واشنگتن پست منتشر شد تعداد نظامیان ایالات متحده در این کشور به این شرح است: عراق ۶ هزار نفر، سوریه ۸۰۰ نفر، کویت ۱۳ هزار نفر، اردن ۳ هزار نفر، بحرین ۷ هزار نفر، عمان ۶۰۰ نفر، امارات ۵ هزار نفر و قطر ۱۳ هزار نفر. این در حالیست که تعداد نیروهای آمریکادر ترکیه (پایگاه اینچرلیک) حدود ۲۵۰۰ نفر تخمین زده شده و در افغانستان هم حدود ۱۴ هزار نفر از سربازان آمریکا حضور دارند. این ارقام به خوبی نشان می‌دهد که تمام کشورهای حاشیه خلیج فارس می‌تواند به هدف جمهوری اسلامی تبدیل شود؛ چراکه بر اساس همان عرفی که آمریکایی‌ها در ترور سپهبد سلیمانی از آن استفاده کردند (الصاق بر چسب ترور بیسم)، ایران هم می‌تواند نیروهای آمریکا که در مجلس شورای اسلامی به عنوان تروریسم خوانده شدند، حمله کند. البته این موضوع در حد یک نظر است؛ چراکه تبعات حقوقی، سیاسی و امنیتی آن به مراتب برای ما بیشتر خواهد بود.

عربستان به دنبال ائتلاف‌سازی؟! اگر کمی به درون ماجرا برویم به خوبی می‌بینیم که هیچ کشوری در میان اعضای شورای همکاری عربستان سعودی هادر همان ابتدا که خبر ترور سپهبد سلیمانی را از طریق منابع اطلاعاتی و رسانه‌ای خود شنیدند، فوراً در دو نوبت با بغداد تماس گرفتند. در نوبت اول ولیعهد عربستان سعودی با برهم صالح، بودیم. بنا بر اساس داده‌های رسانه‌ای، در هر دو تماس مراتب نگرانی ریاض به‌سمت و نظر بغداد رسیده و حتی برخی از منابع خبری آمریکا اعلام کردند که سعودی‌ها در مورد پاسخ ایران به ایالات متحده بسیار نگران هستند. این نگرانی فقط برای عربستان نبود؛ عمان هم پس از بالا گرفتن تنش میان واشنگتن و تهران نتوانست آرام بنشیند و هیئتی را برای رایزنی و گفت‌وگو درباره پیامد ترور سپهبد سلیمانی به تهران فرستاد؛ اما هنوز عرق این هیئت خشک نشده بود که به آنها گفته شد، تهران را ترک کنند! چراکه بحث تنها مربوط به ترور یک مهره نظامی نیست؛ بلکه بحث بر سر امنیت ملی کشور است. در این میان برای آنکه بفهمیم چرا کشورهای حاشیه خلیج فارس تا این حد به تکاپو افتاده‌اند،

که در حال ورود به پنجمین سال خود است؛ اما همچنان نتایج آن علیه ریاض رقم می‌خورد. در این میان همراهی اماراتی‌ها با سعودی‌ها یکی از موضوعاتی بود که امروزه رنگ باخته است؛ اما آنچه در فضای فعلی و پس از وقایع عراق در حال رخ دادن است نشان دهنده احساس ترس ریاض از اوضاع و احوال منطقه است. هنوز هیچ اتفاقی رخ نداده و تهران همچنان در حال بررسی گزینه‌های خود برای پاسخگویی به آمریکا است که یکباره می‌بینیم مایک پمپئو، وزیر امور خارجه آمریکا در تویتر خود می‌نویسد: «با معاون و برادر ولیعهد عربستان (خالد بن سلمان) در واشنگتن دیدار کردم. در این دیدار درباره اقدام دفاعی رئیس‌جمهور ترامپ برای تامین امنیت کارکنان آمریکایی در خارج از کشور گفت‌وگو کردیم؛ چراکه این دیدارها برای مقابله با رفتارهای بی‌ثبات‌کننده ایران در منطقه و برقراری ثبات در منطقه به شدت مهم است!»

این اظهارات پمپئو به خوبی نشان می‌دهد که سعودی‌ها کاملاً در موضع و لاک دفاعی قرار گرفته‌اند و به شدت نگران پاسخ ایران هستند؛ اما به نظر می‌رسد نگرانی ریاض به اینجا ختم نمی‌شود. اصل داستان این است که دوروز پیش (دوشنبه)، رسانه‌های عربستان خبر تاسیس «شورای کشورهای ساحل دریای سرخ و خلیج عدن» را در خروجی خود قرار دادند و کمی بعد فیصل بن فرحان، وزیر خارجه عربستان اعلام کرد که امروز در ریاض توافق نامه تأسیس شورای کشورهای ساحل دریای سرخ و خلیج عدن امضا می‌شود و ریاض به عنوان مقر این شورا انتخاب شده است. تا به اینجای کار شاید همه چیز عادی باشد اما فرحان در ادامه سخنان خود می‌گوید: «کشورهای منطقه در مرحله حساسی به سر می‌برند و باید سطح هماهنگی و همکاری را ایالات متحده، فرانسه و برخی دیگر از قدرت‌های غربی منافع جمهوری اسلامی و متحدان آن را در منطقه به خطر بیندازد. نمونه این موضوع را بایسد جنگ یمن دانست؛ جنگی

عربستان سعودی نه تنها از ناحیه یمن احساس ترس کرده بلکه احتمال می‌دهد تحولات اخیر و درگیری‌های احتمالی آینده، به دریای سرخ و خلیج عدن (به عنوان تنها راه باقی‌مانده برای صادرات نفت این کشور) کشیده شود

توسل به زیردستان! ریشه سخنان فیصل بن فرحان و همچنین دلیل تاسیس شورای کشورهای ساحل دریای سرخ و خلیج عدن، تا حد زیادی در تحولات اخیر عراق است. زمانی که تمام بازوهای نظامی ایران در منطقه (از حزب الله لبنان تا انصارالله یمن) اقدام آمریکا در ترور سپهبد سلیمانی را محکوم کردند، به یکباره شاهد آن بودیم که ریاض به عنوان یکی از متضررهای اصلی جنگ یمن که هنوز نتوانسته کمر خمیده خود را در مورد حمله به آرامکو، راست کند؛ دست به تشکیل چنین ائتلافی طرف زمان کمتر از ۲۴ ساعت زد که اعضای آن به غیر از عربستان عبارتند از: مصر، اردن، سودان، یمن، سومالی، اریتره و جیبوتی. ترکیب کشورهای مذکور به خوبی نشان می‌دهد که عربستان سعودی نه تنها از ناحیه یمن احساس ترس کرده بلکه احتمال می‌دهد تحولات اخیر و درگیری‌های احتمالی آینده، به دریای سرخ و خلیج عدن (به عنوان تنها راه باقی‌مانده برای صادرات نفت این کشور) کشیده شود و در آنجاست که کسی بودجه‌ای که از سال ۲۰۱۹ که بر ریاض را گرفته بود به بالاترین حد خود می‌رسد و می‌تواند گسست اجتماعی-اقتصادی در خاک این کشور به وجود بیاورد. به این ترتیب سعودی‌ها با تشکیل ائتلاف مذکور سعی دارند تا زیردستان خود را به عنوان خط مقدم درگیری با تهدیدات احتمالی، چینش کنند و از سوی دیگر به تقویت کانال ارتباطی خود با آمریکا بپردازند تا ضربه‌ای به آنها وارد نشود.

هم اکنون خشم مردمی از آمریکا در عراق نه فقط از بابت حمله پهبادی اخیر و حملات هوایی چندروز قبل از آن بلکه نشأت گرفته از اشغالگری ناشیانه این کشور توسط آمریکا و جنگ داخلی متعاقب آن غیرقابل اجتناب است. این وضعیت کار را برای آنکه هرگونه دولتی در عراق بخواهد از حضور نظامیان آمریکا حمایت کرده و یا جلوی مقاومت شیعیان در برابر نیروهای آمریکایی را بگیرد، دشوار می‌سازد. احتمالاً دور خشونت‌ها علیه نیروهای آمریکایی در عراق صرفاً محدود به این نقطه از منطقه نخواهد شد. مقام‌های دولت ترامپ مدعی شدند هرگونه حملات شبه نظامیان در عراق علیه خود را از ناحیه ایران قلمداد می‌کنند. در حالی که اصلاً مشخص نیست که آیا آن‌ها دستور تهران را اجابت می‌کنند یا خیر. بسا این حال این نیروها هر چند به صورت غیر عمد شرایطی را به وجود آوردند که خطرات علیه نیروهای آمریکایی در عراق و سوریه افزایش یافته و ممکن است سبب شود که آن‌ها به جنگی با ایران کشیده شوند. این البته سیاست‌های ما بوده که ما را به این ورطه کشانده است. هیچ یک از اهداف امنیتی آمریکا این خطرات را توجیه نمی‌کنند. این ایده که نیروهای آمریکایی باید برای شکست دادن باقی‌مانده‌های گروه داعش همچنان در عراق باقی بمانند اراده آشکار عراقی‌ها برای آنکه این کار را خودشان انجام دهند، نادیده می‌گیرد. همچنین این ایده این درس تاریخی را که نیروهای آمریکایی همواره به تحریک‌از سرگیری شورش‌های عوامل شبه نظامی به جای فروخواباندن آن‌ها کمک کرده‌اند، به ذهن متبادر می‌سازد. ادامه مأموریت نظامی در عراق حتی اگر در برآورد ریسک یک جنگ زبان‌بار گسترده با ایران نباشد، یک ایده بد است.

خبر

عراق خواستار محکومیت آمریکا در شورای امنیت شد

عراق خواستار محکومیت آمریکا از سوی شورای امنیت سازمان ملل متحد به دلیل به‌شهادت رساندن قاسم سلیمانی، فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران ایران شده است. بغداد اقدام آمریکا را نقض حقوق بین‌الملل و حاکمیت ملی عراق می‌داند. دولت عراق از شورای امنیت سازمان ملل خواسته است ترور هدفمند قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس را بررسی کرده و آمریکا را برای این اقدام محکوم کند. نماینده دائم عراق در سازمان ملل متحد، در نامه‌ای به شورای امنیت، حمله پهبادی در نزدیکی فرودگاه بغداد را که منجر به شهادت قاسم سلیمانی، فرمانده نیروهای قدس سپاه پاسداران و ابومهدی المهندس، یکی از فرماندهان حشدالشعبی عراق شد، نقض حاکمیت ملی عراق دانسته است. محمد حسن بحر العلوم، اقدام آمریکا را «نقض آشکار» توافق‌های مربوط به حضور نیروهای آمریکایی در عراق خوانده است. بحر العلوم

هم‌چنین این عملیات را «تشدید خطر ناک تنش» که می‌تواند به جنگی ویرانگر در عراق، منطقه و جهان منجر شود، نامیده است. با این حال از آنجا که ایالات متحده آمریکا عضو دائم شورای امنیت و دارای حق وتو است، می‌تواند از تصویب هر پیش‌نویسی جلوگیری کند. از این رو احتمال اینکه آمریکا در این شورا محکوم شناخته شود، تقریباً صفر است.

پرواز مجدد هواپیمای جاسوسی آمریکا در آسمان کره جنوبی

بر اساس اعلام یک شرکت رصد تحرکات هوایی، آمریکا یک هواپیمای جاسوسی خود را امروز گذشته (سه‌شنبه) بر فراز کره جنوبی به پرواز در آورده است. خبرگزاری یونهایپ گزارش داد، این اتفاق در پی تشدید تنشها از بابت احتمال بروز اقدامات تحریک آمیز نظامی از جانب کره شمالی رخ می‌دهد. شرکت Aircraft Air در حساب توییتر خود اعلام کرد، پرواز یک هواپیمای جاسوسی مدل W Rivet Joint-RC ۱۳۵ در غرب این کشور رصد کرده است و این هواپیمای مزاحم در دوشنبه نیز عملیاتهای مشابهی را انجام داده بود. در هفته‌های اخیر پرواز چند هواپیمای تجسسی دیگر از جمله هواپیمای مدل EP-۳E و RC-۱۳۵S در این حوزه رصد شده است و ظاهراً مأموریت این هواپیماها تحت نظر قرار دادن کره شمالی بوده است.

خبر

احتمال اعلام نهایی طرح معامله قرن قبل از انتخابات اسرائیل

به گزارش آنا تولی، «بنیامین نتانیاهو»، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی به همراه «وی بر کوویچ»، نماینده ویژه آمریکا در مذاکرات خاور میانه، طرح آمریکایی صلح فلسطین و اسرائیل مشهور به معامله قرن را مورد بررسی قرار دادند. رسانه‌های اسرائیلی گزارش دادند که این دیدار عصر روز دوشنبه و بدون انتشار بیانییه صورت گرفته است. قرار بود دولت آمریکا سال گذشته از طرح معامله قرن رونمایی کند اما آنرا به دلیل انتخابات اسرائیل به تعویق انداخت. جروزالم پست گزارش داد که احتمال دارد دولت آمریکا این طرح را پیش از انتخابات اسرائیل در تاریخ دوم ماه مارس آینده اعلام کند. در ادامه این گزارش آمده است که تیم آمریکادر حال بررسی یکی از دو گزینه است. نخست: انتشار این طرح با وجود جمود سیاسی در اسرائیل که موفقیت این طرح را تهدید می‌کند و دوم انتظار تا پس از برگزاری انتخابات

دود ناشی از آتش سوزی استرالیادر آسمان شیلی و آرژانتین

دود ناشی از آتش سوزی گسترده استرالیایاطلی مسافت بیش از ۱۱ هزار کیلومتری از اقیانوس آرام، در آسمان شیلی نیز دیده شده و احتمال زیاد به آسمان آرژانتین نیز می‌رسد. آسوشیتد پرس گزارش داد، مقامات شیلی اعلام کردند که دود ناشی از این آتش سوزی به ویژه در مرکز این کشور قابل مشاهده است. مرکز هواشناسی شیلی اعلام کرد دود ناشی از آتش سوزی در استرالیا به احتمال زیاد در روزهای آتی به سوی آرژانتین حرکت می‌کند اما دود آتش سوزی استرالیا تأثیر جدی بر آب‌وهوای شیلی نگذاشته است. آتش سوزی گسترده در استرالیا تاکنون سطح بی‌سابقه‌ای از ویرانی و همچنین ۲۵ کشته برجا گذاشته است. به گفته مقامات، این آتش سوزی ماه‌ها ادامه خواهد داشت. تاکنون این آتش سوزی میلیون‌ها جریب (acte) از زمین‌ها را نیز سوزانده و دولت استرالیا پیشنهاد کمک‌های جدید به مردمی را داده که خانه‌های خود را از دست داده‌اند.